

МЕТОДОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія 033 Філософія
Освітня програма	Європейські студії
Статус дисципліни	Нормативна, обов'язкові наукові (дослідницькі) компоненти
Форма навчання	очна(денна)
Рік підготовки, семестр	1 рік, 3 семестр
Обсяг дисципліни	Загальна кількість: 120 год. лекції: 18 год., семінарські заняття: 36 год., самостійна робота: 66 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	залік, МКР
Розклад занять	https://schedule.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лекції: Гераськов Сергій Вадимович , доцент кафедри філософії Семінарські заняття: Гераськов Сергій Вадимович , доцент кафедри філософії
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/Nzc1MjQwODEzODc1?cjc=e7rbuple

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна «Методологія соціально-гуманітарної експертизи» є нормативною навчальною дисципліною, що належить до обов'язкових наукових (дослідницьких) компонентів циклу професійної підготовки магістра з історії та археології; магістра з філософії.

Метою ОК є надати здобувачам вищої освіти системні знання про теоретичні засади, методи й інструменти соціально-гуманітарної експертизи; сформувати вміння аналізувати соціальні проєкти, політики та культурні практики з позиції гуманітарної критики, суспільної відповідальності та етичної обґрунтованості.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні основи та методологічні принципи соціально-гуманітарної експертизи, а також практика її застосування у сфері аналізу соціальних програм, нормативно-правових ініціатив, культурних політик, освітніх реформ, медіапроектів та ін.

Навчальна дисципліна, як компонент освітньо-наукової програми підготовки магістра, забезпечує:

Загальні компетентності (soft skills):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу для прийняття обґрунтованих рішень.

ЗК 3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 5. Здатність розробляти проекти та управляти ними, працювати в міжнародному контексті.

ЗК 7. Здатність працювати автономно.

Фахові (спеціальні, предметні) компетентності:

ФК 1. Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію.

Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації.

ФК 2. Здатність планувати і виконувати наукові дослідження в галузі історії та археології.

Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв'язанні дослідницьких проблем.

ФК 3. Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук, усвідомлювати зв'язки філософської спеціалізації з іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

ФК 4. Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження.

Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.

ФК 5. Здатність обирати і застосовувати найбільш ефективну методологічну стратегію дослідження.

ФК 6. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти, у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.

ФК 9. Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України на підставі принципу україноцентризму.

Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ФК 10. Здатність використовувати сучасні цифрові інструменти і технології для проведення досліджень та професійної діяльності у сфері історії та археології.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної та філософської науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень, застосовувати релевантні методи їх аналізу та інтерпретації.

ПРН 4. Знати і використовувати фаховий словник та філософські засоби для донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН 5. Розробляти й реалізовувати історичні, філософські та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.

ПРН 6. Вміти реконструювати історичний поступ світової філософії, еволюцію філософських ідей і проблем.

ПРН 7. Застосовувати у професійній діяльності у сфері філософії, історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології в професійній діяльності, у тому числі для пошуку, збереження і оброблення інформації, для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проектів.

ПРН 8. Пропонувати та обґрунтовувати нові підходи до розв'язання задач і проблем.

ПРН 9. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

ПРН 10. Використовувати методологію та пізнавальні засоби, що властиві філософії та її застосуванням.

ПРН 11. Здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання.

ПРН 13. Розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо.

ПРН 14. Розуміти зв'язки філософії з іншими напрямками філософського дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

ПРН 19. Приймати ефективні рішення з питань управління складною професійною та/або навчальною діяльністю у сфері філософії.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Дисципліна «Методологія соціально-гуманітарної експертизи» вивчається у другому осінньому семестрі. За структурно-логічною схемою освітньої програми ОК ««Методологія соціально-гуманітарної експертизи» становлять знання, отримані при вивченні обов'язкових освітніх компонентів циклу загальної підготовки ЗО 02 «Практичний курс іншомовного наукового спрямування», циклу професійної підготовки ПО 01 «Соціальні та економічні трансформації в Європі». На результатах навчання з дисципліни базується подальше вивчення таких освітніх компонентів, як виконання магістерської дисертації (ПО 09).

Для успішного засвоєння змісту даного ОК потрібне вільне володіння українською мовою, володіння англійською мовою на рівні не нижче B1.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні аспекти соціально-гуманітарної експертизи

Тема 1.1. Соціально-гуманітарна експертиза як інструмент осмислення соціальних трансформацій.

Тема 1.2. Структура і методи соціально-гуманітарної експертизи.

Тема 1.3. Механізми соціально-гуманітарної експертизи. Експертиза політичних, культурних та освітніх ініціатив.

Тема 1.4. Міждисциплінарність у соціально-гуманітарній експертизі.

Розділ 2. Аналітика і експертиза в соціогуманітарній сфері: практичні виміри

Тема 2.1. Аналітичні та експертні документи: види та атрибути.

Тема 2.2. Підготовка експертно-аналітичних матеріалів: принципи, дизайн, комунікація.

Тема 2.3. Організація роботи в аналітичних центрах і експертних спільнотах.

Тема 2.4. Етичні засади та соціальна відповідальність експерта.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Наведено рекомендовані навчальні матеріали та ресурси для засвоєння матеріалу, розглядуваного на лекційних заняттях та практичних (семінарських) заняттях.

1. Базова література:

1. Вонсович С. Г. Політичний аналіз і прогноз: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана

- Огієнка, 2023. 228 с. URL: <https://politkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/vonsovych-s.-h.-politychnyi-analiz-i-prohnoz-navchalnyi-posibnyk.pdf> (дата звернення: 2.06.2025).
2. Гуманітарна політика в Україні: виклики та перспективи (Біла книга): аналіт. доп. / Сінайко О. О., Тищенко Ю. А., Каплан Ю. Б., Михайлова О. Ю., Валецький О. Л. та ін.; за заг.ред. Ю. Б. Каплан, Ю. А. Тищенко. Київ: НІСД, 2020. 126 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-03/gpniss.pdf> (дата звернення: 2.06.2025).
3. Дерев'янюк С. П., Примаков Ю. В. Психолого-педагогічна експертиза: навчально-методичні рекомендації. Чернівці: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2023. 88 с. URL: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/9107/1/Психолого-педагогічна%20експертиза.pdf> (дата звернення: 2.06.2025).
4. McGann J. G. 2020 Global Go To Think Tank Index Report. University of Pennsylvania, 2021. 372 p. URL: https://repository.upenn.edu/think_tanks/18 (дата звернення: 2.06.2025).
5. The humanitarian leader 2021 edition / N. Zadeh-Cummings (Ed.). The Centre for Humanitarian Leadership, 2021. 110 p. URL: <https://www.centreforhumanitarianleadership.org/wp-content/uploads/2021/12/The-Humanitarian-Leader-2021-Edition.pdf> (дата звернення: 2.06.2025).

2. Допоміжна література:

1. Зарембо К. Писати аналітику може кожен. Мистецтво переконливого тексту / К. Зарембо, А. Юнген, І. Лапшина, І. Сологуб, Т. Доронюк; упорядн. К. Зарембо. Київ: Віхола, 2021. 224 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1eUWi8hGG9UvHjXYINor1thjCZ_xnjpGh/view?usp=sharing (дата звернення: 2.06.2025).
2. Меднікова Г. Гуманітарна експертиза – стратегія, методологія, основні напрями / Humanistic expertise as a strategy for the development of the culture of the future: Scientific monograph. Riga: Baltia Publishing, 2022. URL: <http://www.baltiapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/276/7540/15715-1?inline=1> (дата звернення: 2.06.2025).
3. Чудакова В. Інтегративний інструментарій «гуманітарної експертизи і корекції» реалізації «технології формування психологічної готовності до інноваційної діяльності – основи розвитку компетентностей конкурентоспроможності особистості в умовах цифрової і STEM-освіти» / Humanistic expertise as a strategy for the development of the culture of the future: Scientific monograph. Riga: Baltia Publishing, 2022. Р. 271–330. URL: <http://www.baltiapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/276/7554/15853-1> (дата звернення: 2.06.2025).
4. Як провести аналітичне дослідження: покрокова інструкція від Інституту аналітики та адвокації. IAA, 2022. 15 с. URL: <https://iaa.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/instrukciya-yak-provesty-analitychne-doslidzhennya.pdf> (дата звернення: 2.06.2025).
5. Garba Y. M. Fundamental of Public Policy Analysis. UNILORIN PRESS and Gamji. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/377696120_FUNDAMENTAL_OF_PUBLIC_POLICY_ANALYSIS (дата звернення: 2.06.2025).

3. Інтернет-ресурси

1. Українські аналітичні центри. URL: <https://thinktwiceua.org/uk/think-tanks/ukraine/>
2. Public Policy Research Think Tanks: Top Think Tanks – Worldwide (US and non-US). URL: <https://guides.library.upenn.edu/c.php?g=1035991&p=7509972>

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача й здобувача вищої освіти з метою засвоєння навчального матеріалу та формування відповідних компетентностей.

Під час навчання застосовуються стратегії активного індивідуального та колективного навчання, а також розвивальні технології, підкріплені активними формами та методами, зокрема: інформативно-рецептивний метод, проблемно-пошукові методи (насамперед метод проблемного викладу задля формування навичок постановки проблеми та визначення шляхів її розв'язання, реалізацію самостійного пошуку; евристичні методи задля знаходження оптимальних вирішень творчих завдань, активізації творчого мислення).

Окрім традиційних методів навчання, в освітньому процесі, застосовуються й такі методи: метод рефлексії, що створює умови для глибшого засвоєння навчального матеріалу та сприяє формуванню навчально-стратегічної усвідомленості здобувача освіти; метод залучення здобувачів до позааудиторної діяльності (конференції, виставки, освітні екскурсії), який сприяє пошуку тематичної інформації, розвитку навичок ділової комунікації та вдосконаленню аналітичних здібностей; метод міждисциплінарного навчання, що забезпечує формування фахової компетентності через одночасне оволодіння предметними знаннями з різних галузей; метод контекстного навчання, орієнтований на професійну підготовку здобувачів вищої школи, який реалізується шляхом системного включення професійного контексту та поступового насичення навчального процесу елементами майбутньої професійної діяльності.

Усі методи навчання опосередковано спрямовані також на формування навчально-стратегічної компетентності здобувача вищої школи, зокрема на розвиток метакогнітивної свідомості (процес організації, реалізації, контролю та корегування своєї навчальної діяльності).

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	
1	Тема 1.1. Соціально-гуманітарна експертиза як інструмент осмислення соціальних трансформацій - Виникнення експертизи в соціально-гуманітарному знанні. - Місце експертних технологій в сучасному суспільстві. - Ціннісні аспекти соціально-гуманітарної експертизи. - Значення і характеристики особи експерта. Завдання на самостійну роботу (СР): - Наведіть приклади перших форм експертизи у світовій та українській історії. - Обґрунтуйте, у яких сферах експертиза є критично важливою. - Визначте, як цінності експерта можуть впливати на висновки. - Складіть «портрет ідеального експерта» у вашій галузі.
2	Тема 1.2. Структура і методи соціально-гуманітарної експертизи - Зміст соціально-гуманітарної експертизи. - Структура соціально-гуманітарної експертизи. - Загальні принципи і правила експертних висновків. - Методологічні засади соціальної та гуманітарної експертизи. Завдання на самостійну роботу (СР): - Складіть перелік основних об'єктів соціально-гуманітарної експертизи. - Побудуйте схему етапів проведення експертизи. - Наведіть декілька правил, які гарантують наукову та етичну якість експертних висновків. - Оберіть один метод соціальної та гуманітарної експертизи і поясніть його сильні та слабкі

	сторони.
3	Тема 1.3. Механізми соціально-гуманітарної експертизи 1. Роль аналітики і експертизи у політико-управлінських процесах. 2. Експертиза у сфері освіти: світовий та український контекст. 3. Методологічні підходи до експертизи текстів. 4. Специфіка проведення релігієзнавчої експертизи. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Опишіть приклад, коли аналітичний звіт змінив хід політичного рішення. 2. Порівняйте підходи до акредитації освітніх програм в Україні та одній обраній країні. 3. Запропонуйте план аналізу підручника чи посібника з позиції експертизи. 4. Складіть перелік питань, які повинен перевіряти експерт.
4	Тема 1.4. Міждисциплінарність у соціально-гуманітарній експертизі 1. Міждисциплінарні дослідження в соціальних і гуманітарних науках. 2. Стратегії міждисциплінарної взаємодії. 3. Приклади міждисциплінарних кейсів. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Наведіть приклади поєднання щонайменше трьох дисциплін в одному дослідженні. 2. Запропонуйте модель співпраці фахівців із різних галузей для спільної експертизи. 3. Проаналізуйте один кейс (реальний чи вигаданий) з точки зору внеску кожної дисципліни.
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИКА І ЕКСПЕРТИЗА В СОЦІОГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ: ПРАКТИЧНІ ВИМІРИ	
5	Тема 2.1. Аналітичні і експертні документи: види і атрибути 1. Структура та зміст аналітичного документа. 2. Основні жанри аналітичних та експертних матеріалів. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Розпишіть ключові блоки аналітичного (експертного) документа та їх призначення. 2. Складіть порівняльну таблицю аналітичних (експертних) матеріалів: жанр – мета – цільова аудиторія.
6	Тема 2.2. Підготовка аналітичних матеріалів: принципи, дизайн, комунікація 1. Структура (дизайн) дослідження. 2. Методи збору і аналізу даних. 3. Оцінка впливу експертно-аналітичних матеріалів. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Намалюйте блок-схему від постановки проблеми до публікації звіту. 2. Оберіть тему дослідження і підберіть до неї два методи збору даних з поясненням чому саме вони. 3. Запропонуйте кілька показників для вимірювання впливу аналітичного звіту.
7	Тема 2.3. Організація роботи в аналітичних і експертних осередках 1. Планування дослідницької роботи. 2. Культура якості досліджень в роботі експертів. 3. Роль лідера у формуванні та управлінні командою. 4. Адвокація та комунікації в експертно-аналітичній діяльності. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Складіть спрощений план дослідження з конкретними дедлайнами. 2. Назвіть критерії якості аналітичної роботи. 3. Опишіть навички, які повинен мати лідер експертної групи. 4. Запропонуйте комунікаційну стратегію для просування висновків експертизи.
8	Тема 2.4. Методичні питання підготовки експертів 1. Світовий досвід підготовки експертів у соціогуманітарній сфері. 2. Цілі, завдання і напрями підготовки експертів. 3. Репутація експерта та її значення. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Методика організації експертної роботи

	2. Освітні програми з підготовки експертів
9	Тема 2.5. Практика експертизи 1. Європейські країни та їх системи підготовки експертів. 2. Ключові компетентності майбутнього експерта. 3. Фактори, що формують професійну репутацію.

Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми семінару та перелік основних питань
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	
1-2	Тема 1.1. Соціально-гуманітарна експертиза як інструмент осмислення соціальних трансформацій 1. Історичні форми експертизи у світі та в Україні. 2. Місце експертних технологій у прийнятті рішень: кейси з політики, освіти, культури. 3. Цінності у роботі експерта. 4. Моделювання портрету «ідеального експерта» у сучасних умовах. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Складіть порівняльну таблицю понять: експертиза, оцінювання, аналіз, судження, прогнозування – у контексті соціогуманітарного знання. 2. Складіть інфографіку «Цінності, якими повинен керуватися експерт».
3-4	Тема 1.2. Структура і методи соціально-гуманітарної експертизи 1. Визначення основних об'єктів соціально-гуманітарної експертизи. 2. Побудова схеми етапів експертного аналізу. 3. Формулювання експертних висновків за заданими правилами. 4. Переваги та недоліки різних методів експертизи. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Розробіть блок-схему етапів експертизи для заданого кейсу (наприклад, новий законопроект). 2. Порівняйте два методи (на вибір: контент-аналіз, дискурсивний аналіз, фокус-група, SWOT, метод експертного опитування). 3. Оберіть публічну ініціативу (наприклад, встановлення пам'ятника, новий законопроект, навчальна реформа, культурна кампанія) і змодельуйте повну процедуру експертизи: цілі, методи, обґрунтування, ризики, висновки.
5-6	Тема 1.3. Механізми соціально-гуманітарної експертизи 1. Вплив аналітичного звіту (експертного висновку) на політичне рішення. 2. Порівняння підходів до експертизи у сфері освіти в Україні та інших країнах. 3. Експертиза тексту (наукова стаття або монографія) за методологічними критеріями. 4. Аналіз особливостей релігієзнавчої експертизи. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Отримавши новину про соціальну проблему, підготуйте короткий експертний коментар. 2. Створіть карту світу з позначенням країн, де освітня експертиза вплинула на реформи. 3. Проведіть експертизу уривку підручника чи тексту зі ЗМІ на предмет упередженості та точності.
7-8	Тема 1.4. Міждисциплінарність у соціально-гуманітарній експертизі 1. Приклади міждисциплінарних досліджень у соціальних і гуманітарних науках. 2. Створення моделі міждисциплінарної співпраці для вирішення комплексної проблеми. 3. Переваги і ризики міждисциплінарного підходу. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Складіть матрицю, де вкажіть, які науки потрібні для вирішення конкретної проблеми (наприклад, міграційної кризи). 2. Отримавши розрізнені дані з різних дисциплін, об'єднайте їх в єдиний експертний висновок.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИКА І ЕКСПЕРТИЗА В СОЦІОГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ: ПРАКТИЧНІ ВИМІРИ	
9-10	Тема 2.1. Аналітичні і експертні документи: види і атрибути 1. Структурний аналіз прикладу аналітичного документа. 2. Визначення жанрових особливостей різних видів експертних матеріалів. 3. Атрибути експертно-аналітичних матеріалів. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Розберіть реальний аналітичний документ на ключові елементи. 2. Складіть постер із прикладами жанрів експертно-аналітичних матеріалів та їх функцій.
11-12	Тема 2.2. Підготовка аналітичних матеріалів: принципи, дизайн, комунікація 1. Структура (дизайн) дослідження. Вибір методів збору та аналізу даних під конкретну тему. 2. Розробка короткої презентації звіту для різних аудиторій. 3. Способи вимірювання впливу аналітичних матеріалів. 4. Рецензування в аналітичних центрах. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Намалюйте блок-схему від постановки аналітичної проблеми до публікації звіту. Підготуйте презентацію складного аналітичного звіту в 1 слайді для нефахівців. 2. Змініть структуру дослідження так, щоб воно підходило для іншої цільової аудиторії. 3. За наданими даними визначте, якими методами вони були зібрані. 4. Оберіть реальний документ (експертний висновок, рекомендації, стратегічну доповідь, резолюцію) і напишіть на нього критичну рецензію.
13-14	Тема 2.3. Організація роботи в аналітичних і експертних осередках 1. Створення плану дослідження з дедлайнами та ролями в команді. 2. Критерії якості дослідження. 3. Роль лідера в команді (на прикладі відомих експертних груп). 4. Моделювання адвокаційної кампанії для просування висновків. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Створіть план дослідження в умовах жорстких дедлайнів. 2. Змоделюйте конфлікт у команді та запропонуйте шлях його розв'язання. 3. За 2 хвилини переконайте умовного «міністра» прийняти ваші висновки.
15-16	Тема 2.4. Методичні питання підготовки експертів 1. Порівняння систем підготовки експертів у різних країнах. 2. Формування переліку ключових компетентностей експерта. 3. Значення професійної репутації у соціогуманітарній сфері. Завдання на самостійну роботу (СР): 1. Складіть резюме та портфоліо «експерта мрії». 2. Знайдіть та проаналізуйте кейс, коли експерт втратив/підвищив репутацію. 3. Змоделюйте програму стажування українських експертів за кордоном.
17	Тема 2.5. Висновки та узагальнення до курсу 1. Загальна роль експертизи. 2. Значення експертної діяльності для розвитку галузі. 3. Європейський досвід імплементації
18	МКР

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Засвоєння змісту дисципліни «Методологія соціально-гуманітарної експертизи» разом із аудиторними заняттями передбачає виконання здобувачами вищої освіти самостійної роботи з метою самоконтролю знань та підготовки до занять. Систематична самостійна робота здобувачів вищої освіти сприяє глибшому засвоєнню матеріалу курсу, дозволяє закріпити отримані знання та зосередити увагу на ключових проблемах тем, що вивчаються.

Самостійна робота полягає у підготовці до семінарських (практичних) занять, підготовки до МКР та заліку.

№ з/п	Самостійна робота студентів	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	56
2	Підготовка до складання модульної контрольної роботи	4
3	Підготовка до заліку	6
	Всього	66

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять

Відвідування лекцій є обов'язковим. Здобувач вищої освіти, який пропускає лекції, може мати труднощі з належною підготовкою до семінарів, однак йому не потрібно відпрацьовувати пропущені лекції. Здобувачу вищої школи під час лекції рекомендується конспектувати основні аспекти, ключові поняття, визначення, класифікації та алгоритми, що пояснює викладач.

Активна участь у семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою і має важливе значення для формування рейтингу здобувача вищої освіти. Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої школи має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, а також опрацювати інформацію теми, що представлена у основному списку літератури. У разі виникнення запитань або незрозумілих моментів слід обов'язково обговорити їх з викладачем. Якщо здобувач вищої школи не встиг підготуватися, йому варто уважно слухати виступи інших і намагатися компенсувати недостатню підготовку, засвоюючи нову інформацію.

Якщо здобувач вищої освіти пропускає семінари чи контрольні заходи з поважних причин (наприклад, через хворобу чи інші важливі обставини), він матиме змогу виконати завдання впродовж наступного тижня. Перевірка знань здобувачів вищої школи із тем, які вони пропустили, здійснюватиметься через консультації з викладачем, графік яких доступний на сайті кафедри філософії.

Бали за фактичну присутність на лекціях і семінарах не нараховуються.

Дистанційне навчання

У разі запровадження дистанційного (змішаного) формату навчання організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>).

Організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема через Платформу дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>) та АС «Електронний кампус» (<https://ecampus.kpi.ua>). Здобувачі вищої школи приєднуються до платформи «Сікорський» (Google Classroom) через корпоративну електронну пошту у домені @iil.kpi.ua.

Освітній процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію надається на початку семестру.

Заняття в режимі дистанційного навчання проводяться через онлайн-конференції на платформі Zoom. Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої освіти (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях

На заняттях слід дотримуватись норм етичної поведінки, що визначені у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), а також Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» (https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf).

На території університету здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись установлених Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). Під час лекційних і практичних занять в аудиторіях, а також у процесі відеоконференцій, мобільні телефони слід використовувати лише в беззвучному режимі та виключно з навчальною метою — для пошуку необхідної інформації в інтернеті.

Правила призначення заохочувальних і штрафних балів

Заохочувальні не входять до основної шкали РСО.

Максимальна кількість заохочувальних балів – **10** (10% від суми рейтингових балів).

Здобувач вищої школи може отримати заохочувальні (додаткові) бали за участь у міжнародних та/чи всеукраїнських наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах (студентських, всеукраїнських), конкурсах з тематики навчальної дисципліни.

Штрафні бали не передбачаються.

Політика оцінювання контрольних заходів

Оцінювання контрольних заходів здійснюється відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати оцінювання семестрового контролю висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої школи (<https://ecampus.kpi.ua>).

У випадку незгоди здобувача вищої школи з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика дедлайнів та перескладань

Невиконання завдань або порушення термінів їх виконання з неповажних причин призводить до втрати можливості отримати відповідні рейтингові бали. У разі пропуску контрольних заходів з поважних причин здобувачу вищої освіти надається право додатково виконати завдання впродовж найближчого тижня.

Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач вищої освіти, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, також має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті

Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків

Під час вивчення навчальної дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекторів, тренінгів тощо, в межах тематики дисципліни.

Академічна доброчесність

У процесі вивчення навчальної дисципліни необхідним є неухильне дотримання політики академічної доброчесності, визначеної чинним законодавством та внутрішніми документами закладу освіти.

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, що оприлюднені на сайті університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>), Положення про систему запобігання академічному плагіату (<https://rb.gy/agihij>), нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження, методичні матеріали, освітні курси (<https://kpi.ua/academic-integrity>).

Недотримання принципів академічної доброчесності, зокрема виявлення плагіату чи дублювання завдань, призводить до виставлення нульового балу за відповідну роботу.

Політика використання штучного інтелекту

Використання штучного інтелекту регулюється «Політикою використання штучного інтелекту в академічній діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Всі завдання, виконувані здобувачами під час навчання, повинні бути результатом їх власної оригінальної роботи. Використання штучного інтелекту (ШІ) для автоматичного створення відповідей без подальшого їх аналізу і доопрацювання заборонено. Здобувачам не рекомендується використовувати ШІ як єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані відомості з інших надійних джерел. Будь-яке застосування інструментів ШІ для виконання завдань повинно бути чітко зазначене і задокументоване.

Використання ШІ повинно відповідати принципам академічної доброчесності.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

PCO з навчальної дисципліни, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді заліку, складається з:

Поточного контролю: опитування за темою заняття, робота над творчими завданнями, кейсами, модульна контрольна робота.

Календарного контролю: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестрового контролю: залік.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру з метою забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами вищої школи у процесі навчання та для перевірки рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення навчальної дисципліни.

Викладач оцінює роботу здобувача освіти на кожному семінарському занятті. Здобувач вищої школи отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача вищої школи.

Модульна контрольна робота (МКР) включає тестові та аналітичні завдання, що охоплюють зміст навчальної дисципліни. Перескладати МКР не можна.

Календарний контроль проводиться з метою моніторингу виконання здобувачами індивідуальних навчальних планів згідно з графіком навчального процесу.

Календарний контроль (проміжна атестація) проводиться на 7-у та 13-у тижнях семестру. Для отримання позитивної оцінки з календарного контролю за навчальну дисципліну потрібно набрати не менше 50 % від максимально можливих балів на момент проведення контролю.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Умови допуску до семестрового контролю: зарахування усіх передбачених РП завдань.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача вищої школи з навчальної дисципліни складається з балів, отриманих за:

- 1) роботу на семінарських (практичних) заняттях;
- 2) складання модульної контрольної роботи (МКР).

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях

(максимальна кількість балів складає 72, максимальна кількість балів на 1 занятті – 4)

18 семінарських занять × 4 бали = 72 бали

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої школи у процесі дискусії	4
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	3
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	2
відсутність відповіді, ухиляння від участі у семінарському занятті	0

2. Складання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів складає 28

Частина 1: 28 тестових завдань × 0,5 бала = 14 балів

Частина 2: три аналітичні завдання: 3 бали + 5 балів + 6 балів = 14 балів

№ з/п	Критерії оцінювання МКР	Ваговий бал
1.	Відповідь правильна (не менше 90% потрібної інформації)	12,6-14
2.	Несуттєві помилки у відповіді (не менше 75% потрібної інформації)	10,5-12,5
3.	Є недоліки у відповіді та деякі помилки (не менше 60% потрібної інформації)	8,4-10,4

4.	Суттєві помилки у відповіді ($\leq 50\%$ потрібної інформації)	≤ 7
5.	Відповідь відсутня або не правильна	0

Відповідь на тестові завдання з варіантами відповідей, виконання інших завдань оцінюється у такому ж процентному відношенні.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на семінарських заняттях (презентації, доповіді, кейси, участь в дискусіях, симуляційних іграх, робота в групах, написання аналітичної записки тощо)	72	4	18	72
2.	Модульна контрольна робота	28	14	2	28
	Всього				100

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску → Не допущено.

< 60 балів → залікова к/р

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно). Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р.

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (письмова). Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Залікова контрольна робота складається з 4 питань. Ваговий бал 1 питання 25 балів.

25-23 балів – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на поставлене питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

22-18 балів – не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях.

17-11 балів – поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповідях.

0-9 балів – незасвоєння тем.

Максимальна сума балів складає **100**.

Приблизний перелік питань на Залік подано у Додатку 1.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри філософії, кандидатом філософських наук, доцентом Гераськовим Сергієм Вадимовичем

Ухвалено кафедрою філософії (протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.)

Погоджено Методичною комісією ФСП (протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.)

Переглянуто на засіданні НМКУ (протокол №12 від 18 червня 2025 року)

Додаток 1

Орієнтовний перелік питань на залік:

1. Поняття соціально-гуманітарної експертизи та її призначення.
2. Історичні передумови виникнення експертизи у соціогуманітарному знанні.
3. Місце експертних технологій у сучасному суспільстві.
4. Ціннісні орієнтири у роботі експерта.
5. Професійні та особистісні характеристики експерта.
6. Зміст соціально-гуманітарної експертизи.
7. Структура соціально-гуманітарної експертизи.
8. Принципи та правила формування експертних висновків.

9. Методологічні засади соціально-гуманітарної експертизи.
10. Роль аналітики та експертизи у політико-управлінських процесах.
11. Світовий та український досвід освітньої експертизи.
12. Методологічні підходи до експертизи текстів.
13. Специфіка проведення релігієзнавчої експертизи.
14. Міждисциплінарні дослідження в соціальних і гуманітарних науках.
15. Стратегії міждисциплінарної взаємодії у роботі експертів.
16. Приклади міждисциплінарних експертних кейсів.
17. Структура аналітичного документа.
18. Основні жанри аналітичних та експертних матеріалів.
19. Етапи підготовки аналітичних матеріалів.
20. Дизайн та форматування аналітичного звіту.
21. Методи збору даних для соціально-гуманітарної експертизи.
22. Методи аналізу даних у соціогуманітарних дослідженнях.
23. Оцінка впливу експертно-аналітичних матеріалів.
24. Культура якості досліджень у діяльності експерта.
25. Роль лідера у формуванні та роботі експертної команди.
26. Адвокація результатів експертизи.
27. Комунікаційні стратегії у роботі експерта.
28. Світовий досвід підготовки експертів у соціогуманітарній сфері.
29. Цілі та завдання підготовки експертів.
30. Напрями професійної підготовки експертів.
31. Значення репутації експерта.
32. Етичні норми у діяльності соціогуманітарного експерта.
33. Конфлікти інтересів у роботі експерта та шляхи їх вирішення.
34. Авторитет і незалежність експерта.
35. Використання міждисциплінарних методів у гуманітарній експертизі.
36. Експертиза як інструмент соціальних трансформацій.
37. Особливості експертизи у кризових і воєнних умовах.
38. Виклики цифровізації у сфері соціогуманітарної експертизи.
39. Використання ШІ в аналітичній та експертній роботі.
40. Гендерні аспекти у проведенні експертиз.
41. Соціальна інклюзія в експертно-аналітичній діяльності.
42. Етапи прийняття рішень на основі експертизи.
43. Взаємодія експертів з органами влади.
44. Громадська участь в експертних процедурах.
45. Механізми забезпечення прозорості експертизи.
46. Соціальна відповідальність експерта.
47. Прогнозування та моделювання в соціогуманітарній експертизі.
48. Майбутні тенденції розвитку соціально-гуманітарної експертизи.